

SKRIVENI
GRAD
2024.

1	UVOD	ANA ČUKUŠIĆ
6	I KIPOVE UBIJAJU, ZAR NE?	DORA BARAS
12	SPOMENIK NEZNANIH LJUBAVNIC:KA	MARIN BEROVIĆ
18	BILI I QUASIMODO: 25G KULTURNOG PROGRAMA I ŠTO SAD?	GORDAN MIHALEC
22	U TIŠINI STIJENE: ČITANJE KAMENA	MIRJANA SVAGUŠA
28	LINIJA HVAR — VIS	IVANA ŠERIĆ
32	IZJAVA O RADU	JELENA ŠIMUNDIĆ BENDIĆ
38	IMPRESSUM	

UVOD

1

Skriveni grad interdisciplinarni je projekt iz područja arhitekture, urbanizma i audiovizualnih medija u organizaciji Kino kluba Split. Ovogodišnje, drugo izdanje projekta provodilo se od 30. kolovoza 2024. do lipnja 2025. godine, a uključivalo je javna predavanja i vodstva, praktični i istraživački rad odabranih polaznika, produkciju radova i njihovo predstavljanje.

Primarni cilj je uočavanje utjecaja prostornog planiranja ili njegova izostanka na kolektivnu povijest i kulturni identitet grada. Nezanemariv je i neizbježan doprinos gradske infrastrukture kvaliteti života stanovništva, stoga projekt naglašava važnost pravovaljane i kritičke artikulacije urbanističkih tema, donošenja javnosti rijetku priliku za razgovor o društveno — političkim razlozima izgradnje specifičnih objekata, kompleksa ili čitavih kvartova, javnom mnijenju o različitim urbanim i komunalnim temama, financijskim i zakonskim opstrukcijama projekata. Pritom naglašavajući korektivni potencijal umjetnosti, koja posjeduje snagu zapažanja zamaskiranih podtekstove i alate za prezentaciju cjelovite istine.

Nakon tematike arhitekture s kraja 19. i početka 20. stoljeća, druga dionica posvećena je spomeničkoj baštini, točnije manje poznatim temama i svjetonazorskom utjecaju na modele obilježavanja događaja i osoba te definiranje javnog prostora. Javno predavanje na zadanu temu održala je kustosica Nataša Bodrožić, razmatrajući primjer Motela Trogir kroz odnose arhitekture sredine 20. stoljeća, izgrađenih okoliša iz razdoblja socijalističke Jugoslavije i medijske slike kao jednog od kanala njihove reprezentacije i (re)interpretacije danas. Arhitektica Daša Gazde predavanjem je povukla paralele između okolnosti podizanja, premještanja i rušenja najprisutnijih i najznačajnijih spomenika u svijesti građana Splita, Grgura Ninskog i Bajamontuše. Gazdino predavanje uključivalo je uzroke nastanka spomenika, transformacije i društvene potrebe za njima, ali i spomenicima uopće. Arhitekti Jere Kuzmanić i Tea Truta održali su javnu antifašističku turu, poentirajući i mapirajući antifašističke spomenike i memorijalne komplekse u gradu Splitu na potezu od kupališta Bačvice do Gradske općine. Posljednje predavanje održao je filozof Srećko Horvat u Školi autonomije na otoku Visu. Predavanje je polazilo od iščitavanja bogate prošlosti otoka Visa u današnjem kontekstu masovnog turizma, klimatske krize, historijskog revizionizma i tehnoloških promjena.

U istraživačkom i radioničkom segmentu projekta odabrani polaznici i polaznice, Dora Baras, Marin Berović, Gordan Mihalec, Mirjana Svaguša, Ivana Šerić i Jelena Šimundić Bendić, su uz mentorsku pomoć autora i voditelja projekta, redatelja Igora Bezinovića i Sunčice Fradelić, isproducirali šest uradaka iz različitih umjetničkih oblasti, koji su objedinjeni katalogom.

Dora Baras u svom kratkometražnom filmskom eseju *I kipove ubijaju, zar ne?* problematizira lik i djelo partizanskog borca, vođe Prvog splitskog partizanskog odreda, Đordana Borovčića Kurira. U prepletu osobnog i kolektivnog, priče o stvarnoj osobi i spomeniku ispred autoričine osnovne škole te prošlog i današnjeg, Baras stvara hibridnu filmsku formu kreativnog dokumentarca. Potaknuta vizualnom slikom iz djetinjstva, sjećanjem na bistu u vrtu ispred škole, kojoj se lice briše 90 — ih godina, kako iz prostora tako i iz kolektivne memorije. Upravo je nedostatak informacija o partizanskom borcu kao i nedostatak fotografija koje kao dokumenti vremena bilježe postojanje biste ispred škole, usmjeravaju na podtekst — nedostajuće se pretače u nedostajanje, brisanje opće povijesti baca sjenu krivnje i negira postojanje jednog sretnog i bezbrižnog djetinjstva. Sudbina nestalog spomenika postaje primjer suvremenog ratovanja spomenicima, ratovanja sferom vizualnog, koje se provodi proizvoljnim upisivanjem u optički prostor i uklanjanjem iz njega, a čiji odjek na današnjicu djeluje šizofreno onima koji nisu pripadali revidiranom vremenu.

Gordan Mihalec rad posvećuje nedavno preminulom prijatelju Željku Džeku — Bilom, nekadašnjem osnivaču i vlasniku kluba Quasimodo, koji je zadužio i obilježio kulturni život Splita više generacija. Quasimodo je bio njegov životni DIY projekt lociran na jedinstvenom mjestu, skriveni klub koji se nalazio na drugom katu bivše robne kuće Dalma, komadu arhitektonskog socijalističkog modernizma koji je i sam zanemaren i prepušten zaboravu. Namjera rada je posveta beskompromisnom pristupu, koji je održavao urbanu subkulturnu i alternativnu scenu na životu, odgajajući generacije, šireći im obzore, potičući lokalnu i regionalnu umjetničku scenu. Rad je zamišljen kao retrospektiva njegovog cjelokupnog djelovanja na splitskoj urbanoj kulturnoj sceni, prožetim brojnim koncertima, kazalištem i književnošću s naglaskom na klub Quasimodo, mjesto najplodnijeg razdoblja. U jeku renovacije, unutar kluba Quasimodo, Mihalec kreira netipičan, antimuzejski, gerilski postav, u kojem naizgled kaotično no vrlo skladno koegzistira cijeli raspon raspoložive arhive (fotografije, članci, plakati, programske knjižice i sl.) posjetiteljima objašnjen putem vremenske lente, zatečeni građevinski materijal, koji opisuje današnje stanje prostora i interaktivni virtualni segment koji pak klubu daje nastavak angažiranjem posjetitelja u predlaganje budućih društveno — kulturnih sadržaja.

Jelena Šimundić Bendić radom istražuje identitet prostora Doma mladih, nedovršenog betonskog diva kojemu predstoji dugoočekivana obnova. Nastojeći izbjeći autorsku interpretaciju i u želji da dokumentira postojeće ruho koje će uskoro zamijeniti novo, koristi se nekoliciom arhivskih postupaka. Prijenosnim bežičnim skenerom bilježi stanje koje odlikuje nemar, dotrajalost i improvizacija kako bi umanjila mogućnost manipuliranja

3

slikom odnosno prijenos dezinformacija. Rezultat je nepristrana i distancirana materijalna činjenica. Autorica skenira površine zidova, podova, namještaja i inventara te prikuplja paletu boja, uzorke tkanina i zidnih tapeta. Potom uzima grafičke otiske zidnih površina kako bi zabilježila zidne tekture. Posljednji arhivski postupak uključuje izlaganje izvornih neupotrebljivih materijala. Prikupljene uzorke prezentira u obliku knjiga uzoraka korištenih u dizajnu interijera kao svojevrsni memorijal staroj zgradi, nastojeći arhiviranjem njezine ljuštore sačuvati ponešto od minule atmosfere skvotiranog prostora u kojem su zaživjele razne nezavisne društvene, kulturne i umjetničke inicijative što su obilježile kulturni život Splita posljednjih desetljeća.

Mirjana Svaguša tematici spomeničke baštine pristupa iz pozicije građanke grada o čijim geografski rubnim naseljima ne zna ništa više osim njihove lokacije i imena. Motivirana znatiželjom odabire za svoje umjetničko istraživanje gradsko naselje Kamen — strateški važnu gradsku točku na krajnjem istoku Splita, zapadno od Žrnovnice, sjeverno od Stobreča i jugoistočno od Solina. Kamen je naselje koje izviruje sa svake strane ulaska u Split što mu dodjeljuje važnu povijesnu ulogu u obrani grada. Krajnjem umjetničkom proizvodu prethodilo je istraživanje priča kolektivne i osobne memorije žitelja Kamena i povijesnih te geografskih činjenica. Rad je osmišljen s naglaskom na želju da se autoričina saznanja podijele građanima kako bi se premostio postojeći jaz prema rubnim djelovima grada. Autorica osmišljava turističku turu Kamenom, koja omogućuje uvid u slojeve i razvoj dijela grada, koji se jasno mijenja odmicanjem od centra pri čemu turu koristi kao strategiju za komuniciranje važnih poruka i kritički angažman unutar kojeg preispituje okoštale društvene obrasce. Izložbeni segment rada predstavlja Svagušine dokumentarističke, amaterske fotografije zatečenog stanja Kamena s popratnim dnevnicičkim bilješkama ili prepričanim anegdotama stanovnika čime je stvorena svojevrsna mapa naselja temeljena na pamćenju i sačuvana predajom.

Uradak Ivane Šerić motiviran je osjećajem osobne pripadnosti otoku Hvaru te iskustvom poteškoća nastalih uslijed slabašne ili nepostojeće brodske povezanosti među susjednim otocima. Šerić na susjednim Visu i Hvaru, na nasuprotnim gradskim plažama koje odjeljuje tek pučina, stvara dvije land artovske intervencije kreirajući spomenike od oblutaka s plaža te tako proizvodeći imaginarnu dužinu između te dvije točke. Rad zaključak zadobiva u formatu dokumentacije (letaka) postavljenih u trajektima koji voze za Hvar i Vis, koji periferiju (otok) povezuju s centrom (gradom) dodatno naglašavajući otočku međusobnu udaljenost i centralizacijske politike te politike ovisnosti unutar svih društvenih aspekata.

U maniri antifašističkog spomenika, *Spomenik neznanih ljubavnica*: Marina Berovića spušten je u priobalni krajobraz. Spomenik se sastoji se od dva sidra marke Delta Flipper, koji se nastanjuju kao skulptura, ali i dio urbanog inventara i eksterijera — arhitektonska forma je participativna kako su nerijetko imali antifašistički memorijalni kompleksi kao i sveprisutna sidra u obalnim mjestima. Zvučna podloga i naracija smještaju sidra kao aktere u nekoj nejasnoj povijesti. Dvoje karaktera čija priča se odvila ali nije imala priliku da bude zabilježena. Spomenik je kronosonder — on reflektira svakodnevni dodir, obične živote koji su se odvijali van velikih povijesnih fenomena, prevrata, ratova i dokumenta.

Projektom Skriveni grad, poznate urbane strukture i one imaginarne dobijaju drugo značenje temeljeno na kontramemorijama i alternativnim narativima, koja žele poslužiti kao nova polazišta. Glavna odrednica produciranih radova postaje kritičnost, educiranost i pronicljivost sadržaja, usredotočenost na nevidljive bitke koje se poduzimaju protiv oblika moći i represije. Projekt Skriveni grad detektira procese koji su doveli do nevidljivosti, ističući da skriveno može biti neupečatljivo, nemišljeno, pogrešno mišljeno, zaboravljeno ili izbrisano. Dvije godine kontinuiranog projekta i njegov nastavak odraz su kako rada mentora koji stoje iza projekta, tako i promjena građanskih apetita i kulturnih politika u širem društvenom kontekstu.

Ana Čukušić

SUDIONICI

DORA BARAS ⁶

MARIN BEROVIĆ ¹²

GORDAN MIHALEC ¹⁸

MIRJANA SVAGUŠA ²²

IVANA ŠERIĆ ²⁸

JELENA ŠIMUNDIĆ BENDIĆ ³²

I KIPOVE UBIJAJU, ZAR NE?

kreativni
dokumentarni film

work — in — progress

tehnika:

javno predavanje

lokacija:

Galerija umjetnina Split

vrijeme:

13. 6. 2025. u 18 sati

Ceci est l'histoire d'un homme marqué par une image d'enfance.

Ovo je priča o jednom čovjeku, obilježenom slikom iz svog djetinjstva.

Mjesto oproštaja, Chris Marker, 1962.

U filmskoistraživački proces *Skrivenog grada* krećem obilježena nedostajućom slikom iz svog djetinjstva, iz školskog života krajem 80ih i početkom 90ih godina.

Progonjena vizualnim sjećanjem, mutnim i sjetnim, na bistu Đordana Borovčića Kurira iz ružičnjaka moje osnovne škole, koja je po mladom pripadniku antifašističkog pokreta otpora nosila i ime.

Bisti se lice briše 91. godine, najprije doslovno u prostoru, pa u imenu škole, potom, sustavno, i iz kolektivne memorije.

Polazeći od Rancièrea, po kojem je “svako pamćenje djelo fikcije”, pa je i moj dokumentarni film, baš kao i svaki historiografski diskurs, samo vrsta fikcije pamćenja, susrećem — nekad u dijalogu, nekad u konfrontaciji — osobno i kolektivno sjećanje.

Kolaž moje povijesti i povijesti mojih prijatelja, tadašnjih drugova iz razreda.

Rascjep povijesti iz mojih udžbenika povijesti i povijesti iz udžbenika povijesti moje djece.

Amalgami povijesti koje svakodnevno preispisuju Facebook grupe, utakmice, koncerti, izbori, ali i obična školska igrališta.

Šizofrenija povijesti i temporaliteta.

Povijest kao — pripovijest.

Višemjesečno, prilično bezuspješno istraživanje, podržalo je polazišni koncept “nedostajućeg”.. od samog spomenika, njegova gipsanog modela i kipara, do Đordanove kuće i familije.

Od nedostajuće memorije arhiva do nedostajuće povijesno-sadašnje refleksije.

Pretraživanje redom: današnje Osnovne škole Plokite u Splitu, Hrvatskog državnog arhiva u Splitu, Konzervatorskog zavoda u Splitu, Gliptoteke u Zagrebu, Instituta za povijest umjetnosti u Zagrebu, Arhiva likovnih umjetnosti HAZU u Zagrebu, Galerije umjetnina u Splitu, Škole likovnih umjetnosti u Splitu, arhive splitskog HULU-a, rezultiralo je mrvicama podataka — mrvicama kojima se povijest ne da rekonstruirati pa čak ni fabulirati.

Bista Đordana Borovčića Kurira, FOTO: Joško Ponoš

I onda, u momentu u kom istraživanje gotovo zaključujem — dva otkrića: historiografu sitna, no ona koja vraćaju značenje mojoj osobnoj povijesti.

Pomnim čitanjem *small printa* u svim monografijama svih gradskih knjižnica, neočekivano atribuiram memorijalnu bistu — susret koji će me vratiti spomeniku.

I potom, još više neočekivano, na pazaru jednog teškog južinastog dana upoznajem prijateljičinu sestru — vodičicu po vokaciji, najvišu arhivisticu usmene predaje — i kroz *small talk* svakidašnjih životnih projekata, doznajem za živuću nasljednicu Borovčića Kurira — susret koji će me vratiti junaku.

Pored svih službenih arhiva i svih digitalnih repozitorija, dvostruko me spašava upravo paleontologija života u analognom vremenu. Od fizičkog listanja knjiga do fizičkog susreta s ljudima.

No, čime će se spasiti, iz čega će misliti aktualne školske generacije? U medijskoj areni kontradiktornih povijesnih mrvica, kako će popričati s poviješću, uspostaviti značenje, razumjeti — da ne bi mrzili?

Kažu da živimo kako bismo pripovijedali.

Pripovijedamo u sadašnjosti, preispisujući povijest, pišući budućnost.

Zato i ova filmska priča nužno preusmjerava pogled djevojčice s konca 80ih i početka 90ih u pogled njene djece u 2020ima.

U školske priče koje oni danas žive, ništa manje zaigrane i ništa manje politične.

U gen Z i gen Alpha masovne hipnoze, u znakovljem izrezbarene školske klupe, u TikTok vijesti, u sve od jučer do danas, u predaju Tončijevog dide i Cvitine babe, *koja je ka šta i nije*.

U gradu koji *damnatio memoriae* živi otkad je izišao iz carske palače, u kom 1991. traje do danas kroz suvremeni rat spomenicima, sentenca "I kipove ubijaju, zar ne?" naročito je bremenita značenjem, zar ne?

Dora Baras

11

FOTO: Borna Todorović

SPOMENIK NEZNANIH LJUBAVNIC:KA

tehnika: video instalacija
lokacija: Dom mladih, Split
vrijeme: 11. 6. do 15. 6. 2025.

13

Sidro je sideron (*srgrč. željezo*).
Dva sidra su standarda Delta Flipper.
Sidro je skulptura s odlikama krajobraza.
Zabranjeni dodir je kriza u krajobrazu.
Kriza nosi promjenu.

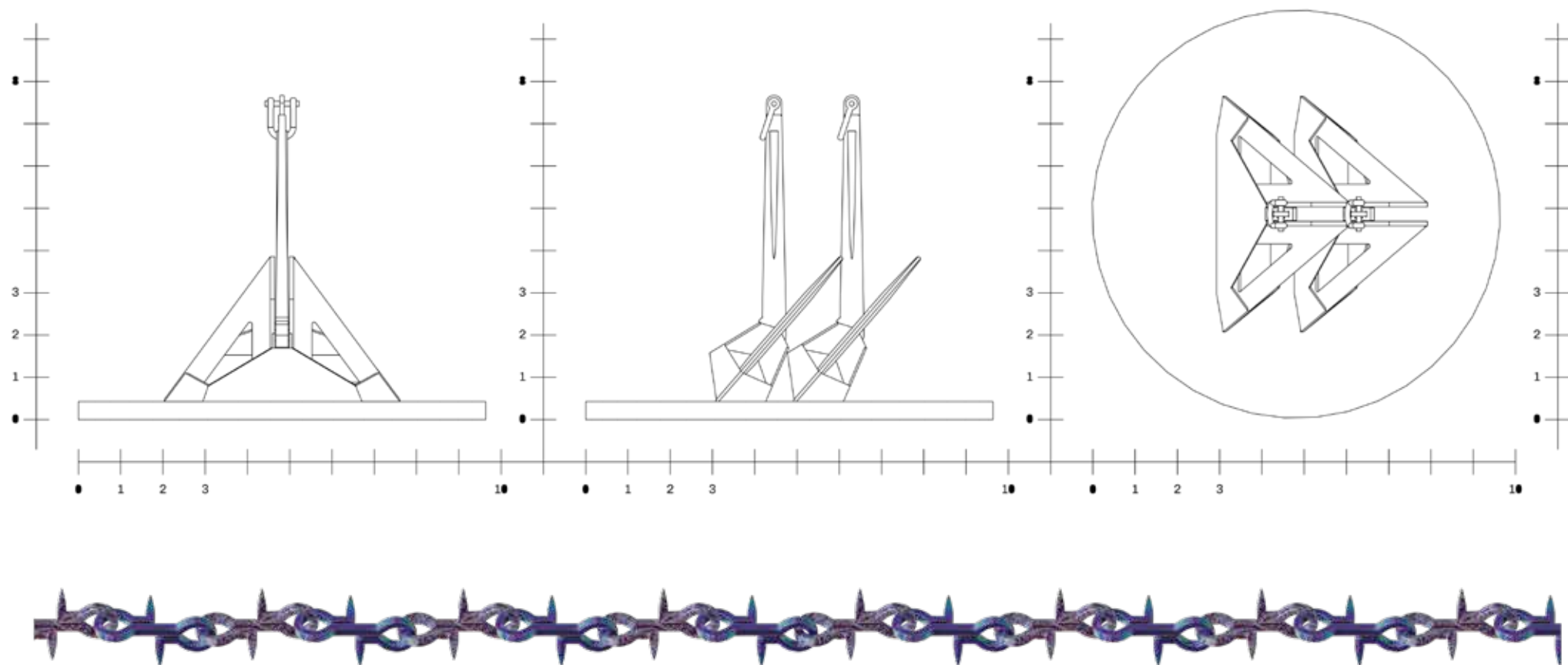
Antifašizam je kvaliteta krajobraza.

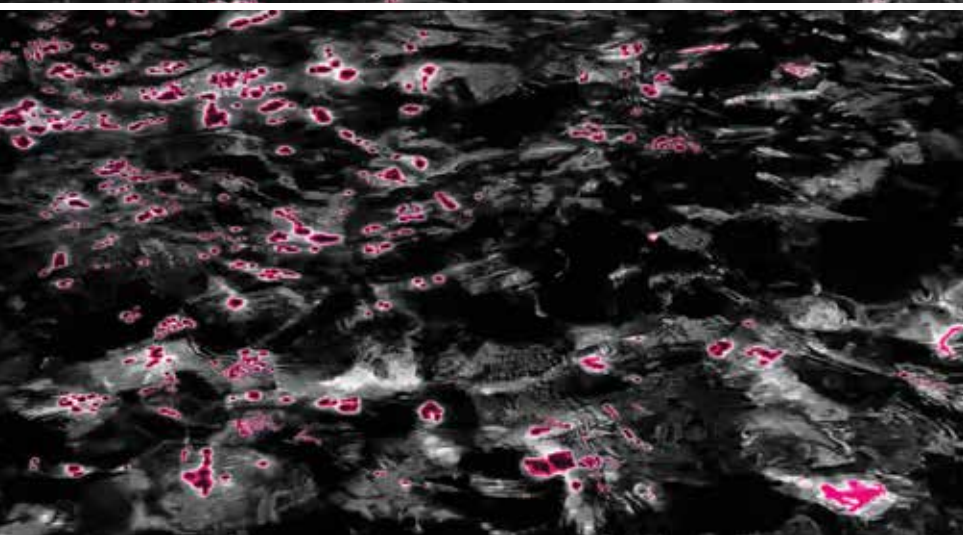
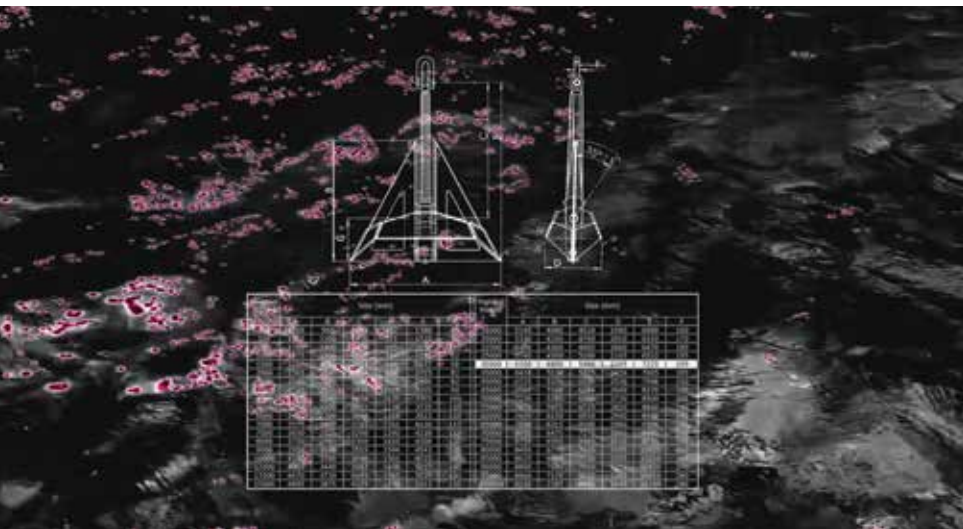
Ernest,
Ernest Hemingway ljubi Karla,
ka ka Karla,
Karl Marx kaže u 18. brumairu Louisa Bonapartea:
„Ljudi prave svoju vlastitu historiju, ali oni je
ne prave po svojoj volji, niti pod okolnostima
koje su sami izabrali, nego pod okolnostima koje
su neposredno zatekli, koje su dane i nasljeđene.
Običaji minulih generacija tako kao noćne more
stišću mozgove živućih.“

Neznani:e ljubavnici:e su mrtvi kut povijesti,
Neznani:e ljubavnici:e su neopjevano lice otpora.
Ako nisu skriveni:e, su izbrisani:e.
Odsustvo je zabilježeno.

Prvi izvor koji svjedoči o živim ljubavnicima
otrgnutima od okova neznanosti
je grobnica Niankh-khnuma i Khnum-hotepa.
Držiš me za rame, držim te za rame.
Držimo si ruke.

Krize krajobraza mijenjaju kodove realnosti.
Lete upaljači, lete oleandri, psi laju.
Sidra koja se ne miču, ne osjećaju svoje lance.

BILI I QUASIMODO: 25 G KULTURNOG PROGRAMA. I ŠTO SAD?

tehnika: digitalni tisak, fotografija

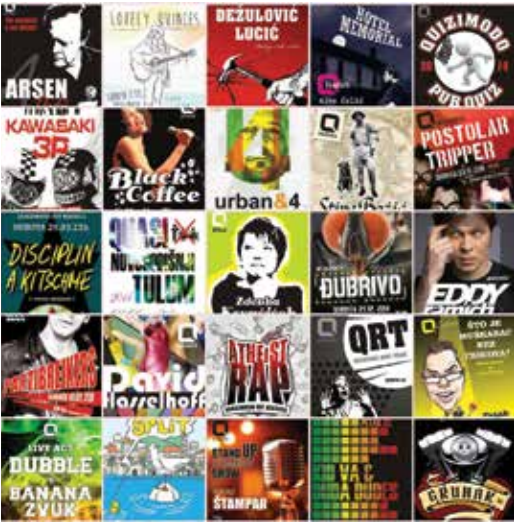
lokacija: Quasimodo, Split

vrijeme: otvaranje: 13. 6. 2025. u 20 sati;
posjete: 16. 6., 17. 6. i 19. 6.
17 — 20 sati

U prostoru kluba, još uvijek u fazi renovacije, stvara se živa izložba a posjetitelji postaju dio nje. Na zidove prostora stavljam svoja osobna sjećanja i dojmove, ali tražim to i od posjetitelja, te im ostavljam i prostor za predlaganje ideja za nove aktivnosti i smjerove budućeg djelovanja kluba u ovim izazovnim vremenima. Oblikujem jednu kulturnu ostavštinu, u želji da inspirira i nanovo zaživi u novim oblicima i varijacijama, prožeta istim beskompromisnim duhom kojim nas je zadužio Bili. Osim posvete prijatelju, ideja je da Grad Split prepozna vrijednost njegovog djelovanja i ovjekovječi je spomenikom koji može biti svjetlosna instalacija u javnom prostoru, arhitektonska intervencija ili neki drugi vid posvete — oko čega će se usuglasiti umjetnici koji su bili dio te scene i proživljavali je.

Članak Deset godina „The Split Minda“ iz arhive Slobodne Dalmacije (2015.)

Zgrada Dalme, preuzeto sa stranice Split kroz povijest, datum objave 19. 5. 2016. <https://www.facebook.com/groups/454694734543441/>

U TIŠINI STIJENE: ČITANJE KAMENA

tehnika: vođena tura

lokacija okupljanja: Kamen — ispred crkve Sv Mihovila, Split

vrijeme okupljanja: 6. 11. 2025. u 11:30 sati

Jedan od razloga zašto je kvart Kamen ušao u fokus mojeg istraživanja bila je potraga za identitetom grada Splita. Počela sam s definicijom spomeničke baštine, a završila s mapom mjesta koje često ostaje izvan gradske pažnje. Kamen mi je do tada bio nepoznat. Nije bio dio mojih svakodnevnih ruta ni mojih priča.

Istraživanje je započelo na Gradini — kamenoj gromadi koja stoji na istočnom ulazu u grad. Smještena iznad naselja, kroz stoljeća je služila kao točka promatranja i obrane. Danas se s nje pogled širi prema splitskom polju, groblju Lovrinac i odlagalištu otpada Karepovac. Pogled koji istovremeno obuhvaća život, smrt i ono što grad odbacuje.

Penjući se prema uzvisini, u stijeni se otkrivaju urezane stope. Nevidljive slučajnom prolazniku, ali jasne onome tko zastane i pogleda. Prostorno su uvjerljive — mogući ostatak nekadašnje staze, možda ritualni trag.

U podnožju Gradine nalaze se kamene kuće. Dio njih je napušten, dio još uvijek u funkciji. Njihov raspored i obrada kamena svjedoče o ruralnoj arhitekturi prilagođenoj terenu i svakodnevici.

Na južnoj strani, između stijene i polja, nalazi se prostor današnje zajedničke upotrebe: balotaško igralište, dječje igralište i košarkaški teren. Nekadašnja strateška pozicija danas je prostor igre i boravka.

Promjena funkcije ne briše slojeve, već ih nadograđuje.

Središte kvarta čini crkva sv. Mihovila Arkandela. Oko nje se nalaze grobovi najstarijih zabilježenih stanovnika Kamena. Prezimena na nadgrobnim spomenicima postala su putokaz za istraživanje migracija — tko dolazi, otkud i zašto se tu zadržava. Prvi dokumentirani doseljenici na ovom prostoru dolazili su s područja zaleđa, Bosne i Hercegovine i unutrašnje Dalmacije.

Nasuprot crkve, u malom parku, nalazi se spomenik narodnoj oslobodilačkoj borbi. Tekst na njemu teško je čitljiv, ali imena su još vidljiva. Prema lokalnim pričama, riječ je o mladićima iz Kamena koji su poginuli na Sutjesci.

Na uzvisini iznad crkve, poznatoj kao Mala Gradina, smješten je zvonik. Točka s koje se obuhvaća cijeli kvart. Pogled prema sjeveru otkriva vizuru tvrđave Klis i naselja Mravince, a u polju ispod i danas je vidljiv talijanski bunker iz Drugog svjetskog rata — prepoznatljiv trag nadzora i vojne prisutnosti.

Kamen se nalazi na sjecištu više povijesnih tokova — između grčkog Epetiona (današnjeg Stobreča), splitskog polja i prostora nekadašnje Poljičke republike. Njegova baštinska vrijednost ne proizlazi iz monumentalnosti, već iz trajnosti, slojevitosti i svakodnevne upotrebe.

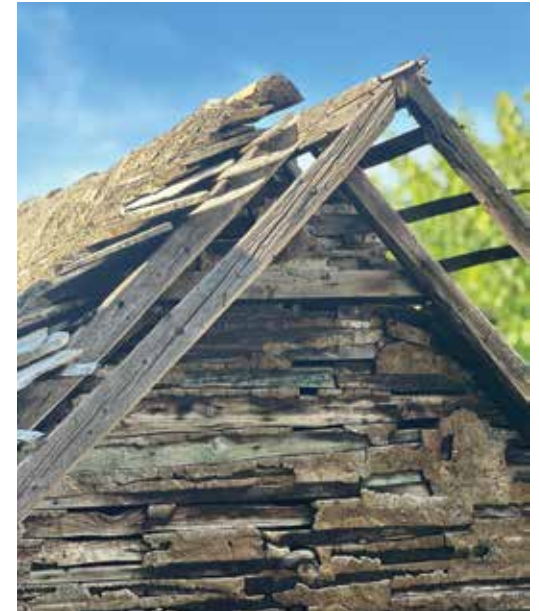
U razgovorima sa starijim stanovnicima, kroz intervju i svakodnevna zapažanja, potvrđivala se važnost predaje — ne kao stilske ukrasa, već kao načina na koji prostor ostaje živ.

Ovim putem vas pozivam na zajedničko čitanje prostora, na dijeljenje priča i zajedničko otkrivanje Kamena — jer čitanje Kamena istovremeno je čitanje grada.

FOTOGRAFIJE: *Mirjana Svaguša*

LINIJA HVAR—VIS

tehnika:

land art, dokumentacija u obliku fotografija
te popratni letak

lokacija:

lokacija: plaža na Hvaru (Pokonji Dol)
i na Visu (Grandovac)

* moguće je posjetiti lokacije, ali nije
zagarantirano da trenutno ima ičega na njima

* land artovi su nastali za vrijeme božićnih
praznika te je zub vremena i prirode odradio svoje

* letci koji su dio samog rada nalaziti će se na
trajektima Jadrolinije u relacijama Split — Vis
i Split — Hvar te će okupirati beskonačno vrijeme
vožnje putnicima

* letci se dijele po trajektnim linijama sredinom
lipnja 2025.

Moj rad se sastoji od više dijelova: prvi dio su land artovi na Hvaru i Visu, na plažama Pokonji Dol i Grandovac. Drugi dio je letak, koji će biti skriven po trajektima koji ove otoke povezuju sa kopnom, odnosno sa Splitom.

Ovaj rad nastaje iz otočkog očajja. Toliko me muči ta međuotočka nepovezanost (koja naravno utječe na samo “izumiranje” otoka) da sam sizifovski napravila dva land arta koja povezuju Hvar i Vis. Nalaze se na plažama koje koliko — toliko gledaju jedna na drugu, sastavljene su od sličnog materijala i donekle su najbliže točke.

Land artovi su napravljeni od pijeska, šljunka i oblutaka. Radila sam ih cijelim tijelom, nastojeći stvoriti isti oblik koji naliči na slovo V, samo što nije spojeno na dnu. Izabrala sam ovaj oblik zato jer me podsjeća na luku, nešto što oba otoka imaju te u njih primaju trajekte, no ne one koji bi ih međusobno povezivali na dnevnoj bazi te im omogućili bolji nekomercijalni rast i razvoj.

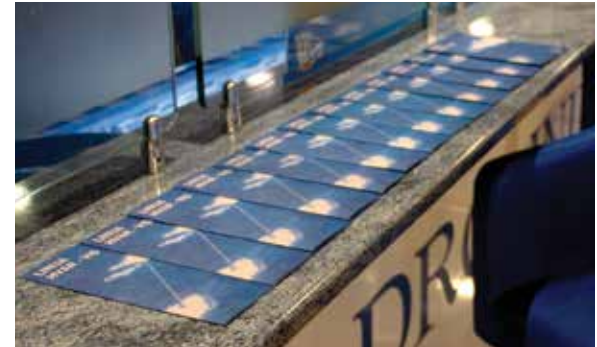
Ovaj rad je kao krik u bezdan ili u kanal između ova dva otoka, znajući da konkretna trajektna linija neće doći. Na ovaj način je otok bio povezan barem neko vrijeme (po cijeli dan, neovisno o sezoni), jednim nekonvencionalnim putem, formacijama kamenja koje su se ako ništa, barem raspadale u isto vrijeme (kao i sve ostalo na otocima).

U jednu ruku je ovaj rad (i moj stav) pesimističan, no u drugu ruku na njega gledam kao i na otvoreni poziv za njegovanjem međuotočnih odnosa i za stvaranjem novih. Smatram da otoci ne izumiru samo zato jer su udaljeni od kopna i ostavljeni na milost i nemilost vremenskih uvjeta, nego zato jer su odvojeni i međusobno (osim u ljetnim mjesecima, kada se sve radi zbog turizma, pa čak i nešto dobro)

Letak koji je dio rada se nalazi u ulozi dokumentacije samih land artova, ali i u ulozi podsjetnika na ono što nemamo. Odnosno na nepostojanu liniju između dva (stalno naseljena) otoka, koji bi itekako rasli zbog dodatne linije. Putnici na trajektima koji Hvar i Vis povezuju sa Splitom će moći za vrijeme dugotrajna putovanja čitati letak i podsvjesno, ako ne i svjesno, razmisliti o tome koliko je važno održavati međuotočne odnose, o načinima na koje sve možemo ostati povezani i o tome gdje se se može utkati umjetnost u svakodnevni otočki život te na koji način ona može zbližiti usamljene kamene blokove koji naizgled spavaju okruženi morem.

Plaža *Grandovac*, FOTO: *Ivana Šerić*

Plaža *Pokonji Dol*, FOTO: *Ivana Šerić*

IZJAVA O RADU

<i>tehnika:</i>	digitalni tisak; fotografija; digitalizacija ručnim i stolnim optičkim skenerom u boji; tekstil; akril na papiru
<i>lokacija:</i>	Dom mladih, Split
<i>vrijeme:</i>	TBD

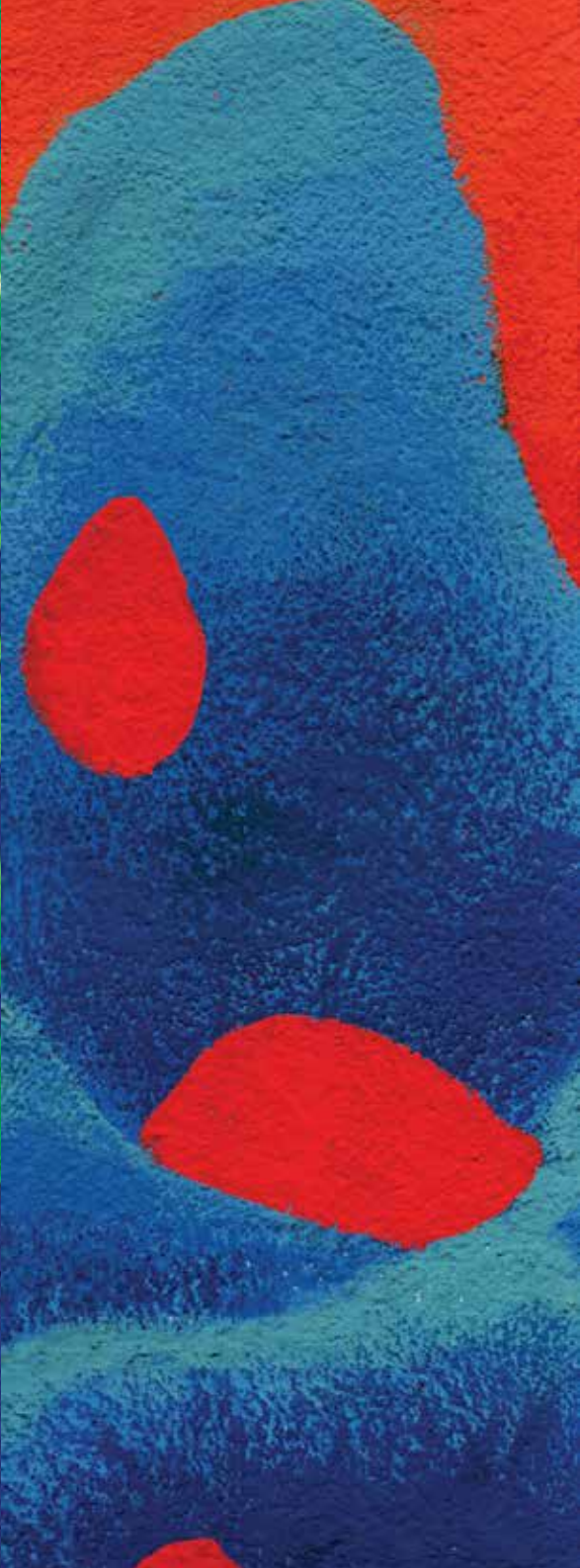
33

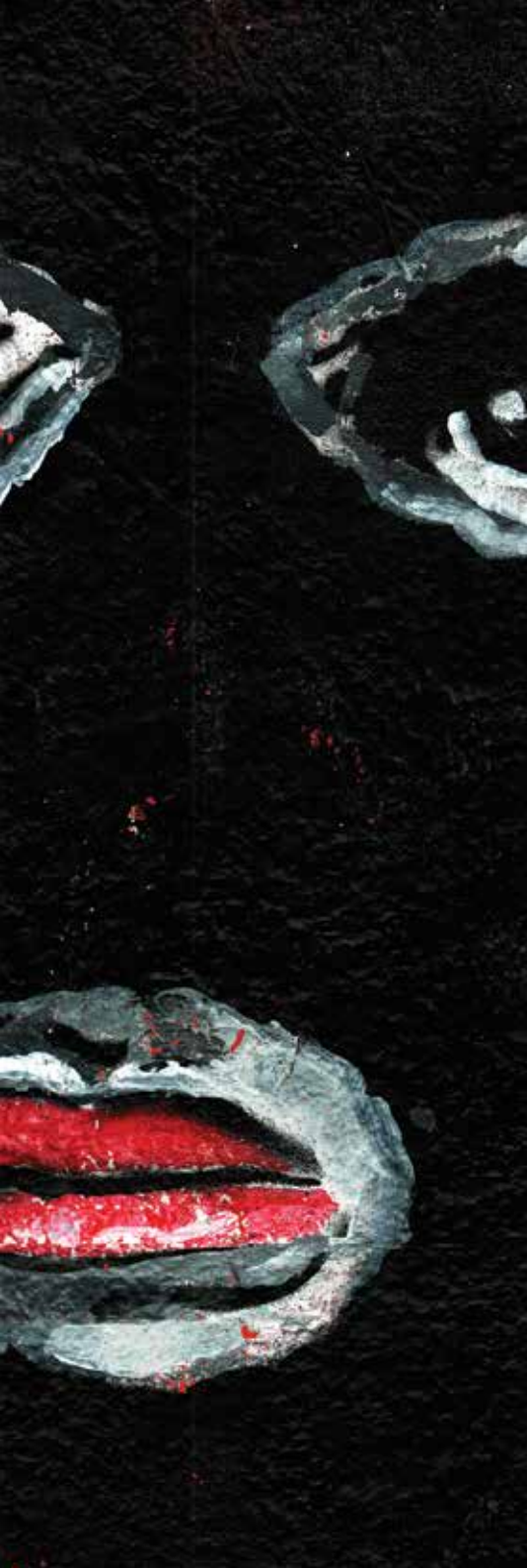
Svoj rad temeljim na istraživanju identiteta prostora, njegovih materijalnih tragova i načina na koji se u njima talože sjećanja, promjene i odnosi moći. Fokusiram se na prostor Doma mladih u Splitu, s naglaskom na Klub Kocku kao njegovu živu jezgru. Pitanje koje me vodi kroz istraživanje jest: *što oblikuje atmosferu jednog prostora i kako se ona prenosi kroz vrijeme?*

Kao osnovne metode koristim skeniranje, dokumentiranje, uzorkovanje i arhiviranje. Ručnim prijenosnim skenerom skeniram zidove, podove, namještaj i druge površine, otkrivajući njihove teksture, slojeve boje i tragove prošlih intervencija. Zidove sondiram i otkrivam višeslojne murale koji su se kroz godine taložili jedni preko drugih, kao naslage kolektivne memorije. Fotografiram i uzimam otiske zidnih površina koje tretiram kao matrice — na njih nanosim boju i radim direktne otiske na pakirni papir, ili preko njih prelazim ugljenom i grafitom. Sve to digitaliziram i pohranjujem, stvarajući arhivu vizualnih, taktilnih i mirisnih podataka.

Prikupljam i uzorke materijala i odbačenih predmeta — tapison, umjetnu kožu, tekstil — bilježeći mjesto izuzimanja, skenirajući i pohranjujući uzorke bez čišćenja, u originalnom stanju. Važno mi je zadržati hladnu distancu: ne interpretiram prostor estetski ili stilistički, već težim vizualnoj objektivnosti, “nepristranim” činjenicama koje zajedno stvaraju alternativnu arhivu.

Posebnu pažnju posvećujem oblikovanju ove arhive u forme knjiga uzoraka — boja, tekstura, tkanina — kao vrste konceptualnog arhiva prostora koji pokušava sačuvati duh mjesta za one koji će tek doći, prvi put zakoračiti u obnovljeni Dom mladih. Istodobno, ova arhiva nudi se kao zbirka uspomena, fragmentiranih podsjetnika i materijalnih asocijacija svima koji su taj prostor godinama gradili iznutra — volonterima, umjetnicima, entuzijastima — jer ono što prikupljam nisu tek materijalni ostaci, već tragovi njihovih prisutnosti, stvari koje su sami donijeli, izradili, ostavili. U svakom uzorku zadržava se sjećanje, u svakom otisku ostaje ono što prostor čini živim — svakodnevna, tiha, ali uporna izgradnja zajedničkog.

NAKLADNIK
Kino klub Split,
Ulica slobode 28,
21000 Split

+385 21 542 425
produkcija@kinokubsplit.hr
kinoklubsplit.hr

AUTORI
Dora Baras
Marin Berović
Gordan Mihalec
Mirjana Svaguša
Ivana Šerić
Jelena Šimundić Bendić

VODITELJI PROGRAMA
SKRIVENI GRAD
Igor Bezinović
Sunčica Fradelić

MENTORI
Igor Bezinović
Sunčica Fradelić
Srećko Horvat

PREDAVAČI
Nataša Bodrožić
Daša Gazde
Srećko Horvat
Jere Kuzmanić
Tea Truta

UREDNIKA
Sunčica Fradelić

UVODNI TEKST
Ana Čukušić

DIZAJN I PRIJELOM
Nina Bačun, Urtina Hoxha

TISAK
Sveučilišna tiskara, Zagreb

NAKLADA
200

ZAHVALE
Društvo arhitekata Splita
Galerija umjetnina Split
Škola autonomije, Vis
Multimedijalni kulturni centar

Publikacija je nastala uz financijsku potporu Zaklade Kultura nova, Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, Društva Hrvatskih filmskih autora i producenata, Grada Splita i Hrvatskog audiovizualnog centra.

Stajališta izražena u ovoj publikaciji isključiva su odgovornost Kino kluba Split.

